

О. Маслюк,
курсант 3 курсу факультету №2
Національної академії внутрішніх справ України,
м. Київ

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

З моменту проголошення в нашій державі ринкових відносин актуальним стає питання раціонального і ефективного використання наявних ресурсів і капіталів в грошовій формі. Особливо гостро це відчувається в умовах економічної нестабільності в державі та інших негативних чинників. Одним з способів вигідного вкладення ресурсів для банків і інших установ, що мають вільні грошові кошти, стає лізинговий бізнес.

Лізинг як особлива сфера підприємницької діяльності, широко поширена за кордоном, в цей час отримує розвиток в Україні. При активному впровадженні лізинг внаслідок властивих йому можливостей може бути могутнім імпульсом технічного переозброєння виробництва, структурної перебудови української економіки, насичення ринку високоякісними товарами.

Сам лізинг являє собою договір оренди, що передбачає надання лізингодавцем (орендодавцем) належного йому обладнання, машин, ЕОМ, оргтехніки, транспортних засобів, споруд виробничого, торгового і складського призначення лізингоотримувачу (орендареві) у виняткове користування на встановлений термін за певну винагороду - орендну плату, яка включає процентну ставку.

Лізингові операції прирівнюються до кредитних з усіма витікаючими з цього правами і нормами державного регулювання. Однак від кредиту лізинг відрізняється тим, що після закінчення його терміну і виплати всієї зумовленої суми договору об'єкт лізингу залишається власністю лізингодавця (якщо договором не передбачений викуп об'єкта лізингу по залишковій вартості або передача у власність лізингоотримувача).[3, 12] При кредиті ж банк залишає за собою право власності на об'єкт як заставу позики.

Лізингова угода більш гнучка, ніж позика, оскільки надає можливість виробити зручну для покупця схему фінансування. Позика завжди передбачає обмежені терміни і розміри погашення. [5, 23]

Треба зазначити, що коли Закон України "Про лізинг" приймався Верховною Радою, висловлювалися прогнози бурхливого розвитку лізингової справи в Україні. Дійсно, лізинг як перспективний інструмент збуту для виробників (насамперед, машинобудівної галузі), міг би сприяти модернізації виробництва без відвернення оборотних коштів. Очікувалося і масове нашествя в Україну іноземних компаній з лізинговими проектами.[6,9]

Не обдурили очікувань тільки іноземці. Вітчизняні лізингові компанії, незважаючи на появу відповідного Закону, не порадувалися. Сьогодні в Україні, крім іноземців, лізингом цілеспрямовано займаються лише декілька структур, а загальний об'єм задіяних в лізингових операціях коштів сміхотворно малий.

Головними причинами пригнобленого стану "продажу на виплат" (так іноді називають фінансовий лізинг) фахівці вважають неузгодженість прийнятого в 1997 р. Закону "Про лізинг" з іншим законодавством, а також відсутність в самому Законі деяких найважливіших норм.

Фінансовий лізинг сьогодні багато в чому нагадує ходіння по канату. Лізингові компанії виявилися беззахисними і перед несумлінними клієнтами, і перед свавіллям податківців. Так, надто складною процедурою виявилось повернення об'єкта лізингу, коли лізингоотримувач порушує умови договору.[4,35]

Згідно з Законом "Про лізинг", повернення майна в таких випадках здійснюється в безперечному порядку на основі виконавчого напису нотаріуса. Однак при звертанні в державну нотаріальну контору компанія отримала відмову на тій підставі, що в переліку документів, стягнення заборгованості по яких здійснюється в безспірному порядку, немає договорів лізингу. Позови про повернення майна, переданого за лізинговим договором, відмовляються розглядати і арбітражні суди, оскільки подібні процеси повинні відбуватися на основі виконавчого напису нотаріуса. Виходить зачароване коло. Подібні питання, звичайно, можна вирішувати і неформальними методами, але великі компанії, що дорожать своїм ім'ям, таких методів цураються.

Наступна, більш масштабна проблема лізингового бізнесу полягає в тому, що придбання лізингодавцем обладнання для подальшої передачі його в фінансовий лізинг трактується податковими органами як операція купівлі-продажу, а не як придбання компанією об'єкта лізингу для власних виробничих потреб.

Згідно з чинним законодавством, операцією купівлі-продажу вважається будь-яка господарська операція, що передбачає перехід права власності на майно, що є предметом договору. Фінансовий лізинг, як визначено в Законі "Про оподаткування прибутку підприємств", закінчується переходом права власності, і, отже, розглядається як різновид торгової операції.

Тому, наприклад, при "розмитненні" імпортного обладнання, включеного в перелік товарів критичного імпорту, митниця вимагає від лізингової компанії сплати ПДВ, бо вважається, що обладнання купується для продажу. На думку фахівців, подібне трактування лізингу є помилковим і не відповідає суті лізингових операцій. Причини тому наступні: низька платоспроможність українських виробників призводить до того, що оновлення основних фондів, як правило, відбувається не шляхом прямої купівлі за власні кошти, а за допомогою залучення кредитних ресурсів.[8, 41]

Ще одну цеглу на голови лізингодавців скинуло ініційоване урядом тимчасове зниження норм амортизації. Воно значно подовжує термін дії лізингових договорів, роблячи їх малопривабливими для лізингодавця. Крім того, після зниження норм амортизації можуть бути визнані недійсними діючі лізингові договори, укладені у відповідності зі старими нормами.

Як це не дивно, проте в українському законодавстві абсолютно відсутнє поняття сублізинга, явища, широко поширеного на Заході. Тамтешні бізнесмени настільки відвикли працювати за рахунок власних коштів, що часто практикують трьох-чотириступінчатий лізинг.

Фахівці пропонували ввести сублізинг в Українську практику. Відповідно до їх пропозицій, лізингоотримувач зможе передавати отриманий об'єкт або його частини в сублізинг з дозволу лізингодавця. Проте ці пропозиції не були втілені в життя.[7,32]

Лізинг - передусім операція, покликана бути рентабельною і приносити прибуток. На жаль на даному етапі ми не можемо говорити, що в нашій державі це саме так. Підприємці, що працюють в даній області, використовують всі можливі хитрощі, щоб залишатися на плаву. Чи не навпаки державі потрібно було б робити все можливе для того, щоб притягнути до даної операції якомога більше підприємців, всіляко сприяючи їм. Над даною проблемою потрібно замислитись не тільки нам, молодим науковцям, а перш за все - законодавцям, які за допомогою нормативних актів повинні були б зробити все можливе, щоб покращити економічний стан в Україні.

Література

1. Про лізинг: Закон України від 16.12.97 № 723/97-ВР // Нове в законодавстві України про підприємництво.- Х.: ТОВ "Одісей", 1998.
2. Про порядок реєстрації договорів лізингу: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.06.98. №913 // Бізнес.- Документи, коментарі, консультації.-1998. - №27.

3. Алексенко С. *Спасаючий лізинг* // *Бізнес.* - 1998. - №45.
4. Батищев В. *Фінансовий лізинг - особливості обліку та оподаткування* // *Бізнес.* - *Документи, коментарі, консультації.* - 1998. - №40.
5. Внукова Н. *Не по поняттям, не по закону* // *Бізнес.* - 1998. - №11.
6. Волченко А. *Гіркий присмак лізингу* // *Бізнес.* - 1998. - №38.
7. Джангиров Д. *З нашим лізингом та в калачний ряд!* // *Бізнес.* - 1997. - №41.
8. Миргородский. *Питання правового регулювання лізингу в Україні* // *Бізнес.* - *Документи, коментарі, консультації.* *Частина 1.* - 1998. - № 12.
- сті обліку та оподаткування // *Бізнес.* - *Документи, коментарі, консультації.* - 1998. - №40.
5. Внукова Н. *Не по поняттям, не по закону* // *Бізнес.* - 1998. - №11.
6. Волченко А. *Гіркий присмак лізингу* // *Бізнес.* - 1998. - №38.
7. Джангиров Д. *З нашим лізингом та в калачний ряд!* // *Бізнес.* - 1997. - №41.
8. Миргородский. *Питання правового регулювання лізингу в Україні* // *Бізнес.* - *Документи, коментарі, консультації.* *Частина 1.* - 1998. - № 12.

Н. Миронов,
студент 3 курсу
Санкт-Петербурзького юридического інститута
Генеральної прокуратури РФ,
Російська Федерація

СВОБОДА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОГО, ЛИТЕРАТУРНОГО И ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТВОРЧЕСТВА КАК ЭЛЕМЕНТ ЮРИДИЧЕСКОГО СТАТУСА ЛИЧНОСТИ

Свободу научно-технического, литературного и художественного творчества как элемент системы прав человека, составляют следующие права (свободы) и обязанности:

1) свобода литературного, художественного, научного, технического и других видов творчества, свобода преподавания; свобода мысли и слова; свобода совести;

свобода информации;

свобода выбора языка общения, воспитания, обучения и творчества;

право на образование (в широком смысле, а не только как право получать образование), в том числе на участие в образовательном процессе и на самообразование.

2) обязанность соблюдать неприкосновенность частной жизни, личной и семейной тайны, чести и доброго имени других лиц; недопустимость пропаганды насилия, жестокости, ненависти и вражды, а также пропаганды, нарушающей нормы морали; необходимость сочетать свободу самовыражения с ценностной ориентацией творческого процесса и его результатов; право других лиц на доступ к культурным ценностям и другим творческим результатам.

1. Свобода литературного, научного, художественного и других видов творчества закреплена рядом международных актов о правах человека.

Наиболее правильным, как нам представляется, было бы отнести это право не к культурным (социально-культурным), а к личным правам и свободам человека, в первую очередь к тем из них, которые связаны со свободой самовыражения, поскольку в ее основе лежит принцип неприкосновенности внутреннего мира, минимального вмешательства в личную жизнь.

Сама свобода творчества - одно из проявлений свободы самовыражения¹. Поэтому, как нам представляется, ее следовало бы специально закрепить в Конституции России, объединив в ней право на свободу мысли, слова, совести и право на свободу творчества. Такой подход позволил бы точнее обозначить "полюс" в системе прав человека: личность в каждом ее индивидуальном проявлении.

Таким образом главной гарантией свободы творчества будет **запрет вмешательства других лиц, общества и государства в творческий процесс**, кроме случаев, когда в нем нарушаются социальные нормы. С правом на невмешательство связана **равная защита прав создателей творческих произведений**, работающих как на профессиональной, так и на непрофессиональной основе². Вместе с тем, для обеспечения свободы творчества нередко требуется и позитивная деятельность государства и общества, о чем речь впереди.

Важнейшим элементом свободы творчества является **свобода мысли, слова, убеждений**.

По праву входя в систему общепризнанных прав и свобод человека, она закреплена также рядом международных актов о правах человека, в число которых, кроме документов Международной хартии прав человека входят: Конвенция о правах ребенка, итоговые акты Копенгагенского совещания Конференции по человеческому измерению³ и Венской встречи участников СБСЕ⁴, Конвенция СНГ о правах и основных свободах человека 1995 г.⁵ и ряд других.

При этом свобода слова, мысли - это не столько право "говорить все", сколько сумма убеждений, мнений и идей, выражаемых, в частности, в творчестве⁶. В этом проявляется глубокая взаимосвязь прав и свобод человека.

"Творческий работник" в связи с его ролью в обществе должен иметь возможность свободно выражать свои убеждения, с которыми тесно связано его творческое вдохновение. На это указывает Рекомендация ЮНЕСКО о положении творческих работников (1980 г.)⁷.

Не менее важное значение в системе прав и свобод, напрямую связанных со свободой творчества, имеет **свобода совести**. Она закреплена упомянутыми выше международными актами. Реализации этого права посвящена Декларация о ликвидации всех форм нетерпимости и дискриминации на основе религии или убеждений (1981 г.)⁸.

В литературе свобода совести понимается как **свобода религиозной (атеистической) пропаганды и культурно-просветительской деятельности**, более широко - как свобода человека мыслить и поступать в соответствии со своими убеждениями, т.е. его независимость в моральной самооценке⁹.

Важнейшей гарантией свободы самовыражения в форме свободы совести является **равноправие людей независимо от их убеждений, верования и конфессиональной принадлежности** (статья 19 Конституции Российской Федерации).

Говоря о свободе самовыражения, нельзя забывать о **запрете пропаганды насилия и жестокости**. Об этом неоднократно упоминается в международных актах, касающихся средств массовой информации: Декларации Совета Европы